

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Informace pro členy

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud jste zároveň s Informacemi ČGS neobdržel/a také časopis *Geografie* 2014/3, znamená to, že nemáte za letošní rok zaplacený členský příspěvek. Prosíme, učinite tak nyní (letošní číslo časopisu *Geografie* obdržíte dodatečně). Zároveň připomínáme, že od 1. 1. 2015 dojde ke zvýšení základního členského příspěvku z 500 na 600 Kč ročně tak, jak bylo schváleno valným shromážděním ČGS na srpnovém sjezdu ČGS. Ostatní poplatky zůstávají beze změny. Číslo účtu společnosti je 1921937329/0800 (Česká spořitelna a.s., Praha 1, Václavské nám. 42; IBAN: CZ40 0800 0000 0019 2193 7329; SWIFT: GIBACZPX), variabilní symbol – nutný pro identifikaci platby – je číslo uvedené na obálce, ve které jste časopis obdržel/a. Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu na sekretariát společnosti: sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43, Praha 2, tel.: 221 951 397, e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz. Běžnou praxí je informovat o aktuálním dění v České geografické společnosti členy prostřednictvím elektronické pošty (např. formou tzv. newsletterů), ale bohužel adresář sekretariátu není úplný a plně aktuální, proto prosím, pokud došlo ve vašem případě ke změně e-mailové adresy, nebo z jakéhokoli důvodu nedostáváte elektronické zprávy z České geografické společnosti, zašlete váš kontakt na e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Dana Fialová

Nový Hlavní výbor České geografické společnosti

Valné shromáždění České geografické společnosti, které se konalo v průběhu 23. sjezdu České geografické společnosti v Praze, zvolilo nový Hlavní výbor ČGS a novou Revizní komisi ČGS.

Na základě nominace odstupujícího HV ČGS byli zvoleni:

- Prezident: prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc. (UK v Praze, PřF, katedra fyzické geografie a geoeekologie)
- Viceprezident: prof. RNDr. Tadeusz Siwek, CSc. (OU v Ostravě, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje)
- Vědecký tajemník: RNDr. Radim Perlín, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje)
- Hospodář: doc. RNDr. Zdeněk Čermák, CSc. (UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje)

Členové hlavních výborů České geografické společnosti a Slovenskej geografickej spoločnosti s primátorem hl. m. Prahy T. Hudečkem. Foto: kancelář primátora.

- Členové: Mgr. Magdalena Kašková (UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje), Mgr. Peter Svoboda (UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje)

Členy HV ČGS jsou dále předsedové regionálních poboček České geografické společnosti.

- Pražské-středočeské: RNDr. Zdeněk Kučera, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje)
- Jihočeské: Mgr. Michal Vančura, Ph.D. (JČU, PF, katedra geografie)
- Západočeské: RNDr. Jan Kopp, Ph.D. (ZČU, FE, katedra geografie)
- Severočeské: PhDr. RNDr. Jan D. Bláha, Ph.D. (UJEP v Ústí nad Labem, PřF, katedra geografie)
- Liberecké: neobsazeno
- Jihomoravské: doc. RNDr. Jaromír Kolejka, CSc. (MU, PF, katedra geografie)
- Středomoravské: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D. (UPOL, PřF, katedra geografie)
- Moravskoslezské: RNDr. Veronika Smolková, Ph.D. (OU v Ostravě, PřF, katedra fyzické geografie a geoekologie)

Dále jsou členy HV ČGS také předsedové odborných sekcí ČGS.

- Fyzické geografie: RNDr. Vladimír Herber, CSc. (MU, PřF, Geografický ústav)
- Kartografie a geoinformatiky: doc. RNDr. Petr Kubíček, CSc. (MU, PřF, Geografický ústav)
- Polární: RNDr. Michal Janouch, Ph.D. (ČHMÚ, Hradec Králové)
- Regionální geografie: RNDr. Tomáš Havlíček, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra fyzické geografie a geoekologie)
- Socioekonomické geografie a regionálního rozvoje: RNDr. Miroslav Marada, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra fyzické geografie a geoekologie)

- Historické geografie a environmentálních dějin: doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra fyzické geografie a geoekologie)
- Geografického vzdělávání: RNDr. Dana Řezníčková, Ph.D. (UK v Praze, PřF, katedra fyzické geografie a geoekologie) a RNDr. Silvie R. Kučerová, Ph.D. (UJEP v Ústí nad Labem, PřF, katedra geografie)

Do Revizní komise České geografické společnosti byli zvoleni doc. RNDr. Karel Kirchner, CSc. (Ústav geoniky AV ČR, v. v. i., Brno), doc. RNDr. Marie Novotná, CSc. (ZČU, FE, katedra geografie) a RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D. (UPOL, PřF, katedra geografie).

První slavnostní a pracovní jednání nově zvoleného Hlavního výboru ČGS, spolu s jednáním Hlavního výboru Slovenskej geografickej spoločnosti, se uskutečnilo v reprezentačních prostorách rezidence primátora hl. m. Prahy (viz obr.). Nově zvolený prezident ČGS Bohumír Janský poděkoval dosavadnímu prezidentu Tadeuszi Siwkovi za jeho práci a předsedové poboček a sekcí krátce představili hlavní priority a cíle práce v novém období. Nastupující Hlavní výbor ČGS si klade například tyto cíle: pořádání přednášek zvaných hostů, organizaci akcí pro veřejnost (např. geografický kurz, národní Den geografie), propagaci geografie v médiích, otevření se spolupráci s absolventy geografických oborů, zvláště těch, kteří jsou působí v praxi ve své profesi.

ČGS nabízí všem aktivním geografům propagovat svoje aktivity kromě periodik Geografie, Geografické rozhledy a Informace České geografické společnosti prostřednictvím webu geographycz.cz, facebooku České geografické společnosti a Newsletteru ČGS. ČGS je otevřena ke spolupráci s dalšími vědeckými společnostmi z příbuzných oborů (historiografie, pedagogika aj.) a studentskými společnostmi (např. EGEA).

Radim Perlín

Proběhne Týden a Den geografie v Ústí nad Labem

Listopad bude v Ústí nad Labem opět tradičně patřit Týdnu geografie, popularizační akci Severočeské pobočky ČGS a katedry geografie PřF UJEP. Týden geografie se uskuteční v termínu od 24.–26. 11. 2014. Volně na něj naváže ve čtvrtek 27. 11. Den geografie – akce určená dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků – a v pátek 28. 11. také GIS Day. I letos budou na programu přednášky odborníků z řad geografů a příbuzných disciplín, Den kariéry s příklady zajímavého uplatnění studentů geografických oborů. V rámci Dne geografie se plánuje navázat na započatou tradici diskuzních Hyde parků s tvůrci edukačních materiálů. Po loňské debatě se zástupcem vydavatelů školních kartografických děl, Kartografii Praha, a. s., se chystáme pozvat významné nakladatele učebnic zeměpisu pro základní a střední školy. Zúčastněte se i vy Dne geografie a přijďte vyjádřit názor, co očekáváte od učebnice geografie a co vám v těch, které jsou na trhu, chybí. Pozvánky na akci budou rozesílány během první poloviny listopadu.

Silvie R. Kučerová

16. ročník Zeměpisné olympiády rozšířený o další aktivity

Se školním rokem 2013/2014 vstoupila Zeměpisná olympiáda do svého 16. ročníku. Celková koordinace a management soutěže, jakožto i zajištění vyšších postupových kol prozatím stále zůstává Geografické sekci Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V organizačním týmu proběhly některé změny. V roli garanta kategorie D působil nově Libor Jelen. Pod zastřešením České geografické společnosti došlo k zásadnímu a stabilnímu prohloubení spolupráce organizátorů s dalšími geografickými pracovišti v Česku v následujících krocích: Nový grafický design všem dokumentům a testovým úlohám vtisknul Jan D. Bláha (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem). Úžeji byla provázána organizace ZO, přípravného soustředění a účasti na mezinárodních geografických soutěžích jmenováním Hany Svobodové (Masarykova univerzita) koordinátorkou mezinárodních soutěží a Libora Lněničky (Masarykova univerzita) tutorem přípravných soustředění. V roli oponenta soutěžních úloh se dlouhodobě osvědčil Jan Kopp (Západočeská univerzita v Plzni).

Do nadcházejícího ročníku 2014/2015 bude „monistická provázanost“ práce geografů na zajištění této vrcholné oborové soutěže pokračovat. Organizační tým obohatí mladá generace českých geografů z řad postgraduálních studentů PřF UK v Praze (Jan Bartoš, Kateřina Novotná, Lenka Vejrostová). Do tvorby kartografických podkladů se zapojuje pražská katedra aplikované geoinformatiky a kartografie (Jakub Lysák a Jakub Jaroš), konzultantkou pro demografické otázky zůstává Klára Hulíková z katedry demografie a geodemografie. Jan D. Bláha přesouvá těžiště své činnosti do pozice poradce pro organizovanou práci s mládeží a pro grafický design v didaktice geografie, která vyplývá z nových požadavků mezinárodních geografických soutěží na národní olympiády. Také Ústřední komise ZO, složená z učitelů základních a středních škol z různých regionů Česka, přislíbila na svém zasedání při celostátním kole ZO užší spolupráci s organizačním týmem a konzultaci soutěžních úloh. Tím by se mohla obnovit dřívější intenzivní spolupráce všech stupňů geografického vzdělávání při zajišťování soutěže.

16. ročník ZO byl zahájen v lednu 2014 uspořádáním školních kol v gesci jednotlivých učitelů zeměpisu na základních a středních školách po celém Česku. Několik námětů pro jejich práci opět vyšlo v partnerském časopise Geografické rozhledy. Uvedené úlohy zohledňovaly ústřední téma 16. ročníku ZO, jímž byla „Přírodní a společenská rizika“. Při tvorbě zadání úloh pro okresní kolo se organizační garanti snažili zohlednit požadavky účastníků loňského ročníku, aby byly soutěžní úlohy obtížnější. To se však setkalo s negativním ohlasem z části pedagogické veřejnosti. Zvláště žáci mladších kategorií, kteří se se školním předmětem zeměpisem setkávají na druhém stupni ZŠ poprvé, se totiž s úlohami letošního okresního kola vypořádávali s velikými obtížemi. Proto byly otázky do krajského kola voleny méně náročné, nicméně byla zachována zásada, že úlohy ZO nemají být pouhou evaluací školního učiva. Jsou nadstavbou, při níž se skutečně projeví dovednost soutěžících uvažovat v geografických souvislostech, rozlišovat příčiny a následky různých jevů. Porozumění podstatě problémů a aplikování geografických poznatků je upřednostňováno před jejich pouhou reprodukcí. Do příštího ročníku se nicméně organizátoři shodli na potřebě koncipovat okresní kolo jednodušší a více zaměřené na zatraktivnění zeměpisu na

Účastníci ústředního kola ZO 2013/2014 při terénních pracích v Karlíně. Foto: J. Hátle.

základních a středních školách. Tvrdší soutěžní podmínky budou nastoleny teprve v kole krajském. Snahou by mělo být posílit také týmovou spolupráci soutěžících nad pouhou kompetici v ústředním kole jako přípravu na prostředí mezinárodních olympiád.

14. a 15. 4. proběhlo v Praze ústřední kolo ZO, na nějž se sjelo 49 soutěžících kategorií C a D z celého Česka. Letošní ročník by nebyl možný bez výrazné podpory proděkana Geografické sekce PřF UK v Praze, Jakuba Langhammera, a primátora hlavního města Prahy, absolventa geografie, Tomáše Hudečka. Ve velmi náročných dvou dnech se střídala práce v terénu a práce s atlasem a testováním odborných geografických znalostí. Ve zrevitalizované pražské čtvrti Karlín čekalo na soutěžící měření výšky hladiny vody při povodni v roce 2002, vyměřování vzdáleností v terénu nebo mapování společenské a ekonomické proměny této čtvrti v posledních dvaceti letech (viz obr.). Tento pestrý program se mimo jiné podařilo zachytit reportérovi Českého rozhlasu Leonardo. V úterý odpoledne byli v rezidenci primátora hlavního města Prahy vyhlášeni vítězové v kategorii C (12–15 let):

1. Jakub Fanta (Gymnázium Boskovice),
2. Matouš Najman (Malostranské gymnázium, Praha)
3. Kryštof Smyčka (Gymnázium Šternberk)

a v kategorii D (16–19 let):

1. Hana Pařízková (Gymnázium Velké Meziříčí),
2. Filip Hulec (Gymnázium Jírovcova, České Budějovice)
3. Pavel Genzer (Gymnázium Lesní čtvrť, Zlín).

Tým prvních čtyř nejúspěšnějších řešitelů (Hana Pařízková, Filip Hulec, Pavel Genzer a Dominik Mazel) postoupil na Mezinárodní geografickou olympiádu iGeo v polském Krakově. O této akci informuje následující příspěvek

Hany Svobodové v tomto čísle Informací ČGS. Před cestou se český tým intenzivně připravoval na třídním červencovém soustředění v Brně a v Jedovnicích v Moravském krasu. Navazující mezinárodní soutěž pro věkovou kategorii C se v tomto roce bohužel nekonala.

Po odstoupení ze spolupráce se soutěží Eurorebus společnosti TERRA-KLUB, o. p. s. byl však nově navázán kontakt s Ekologickým centrem Orlov, o. p. s. Společně se tak podařilo uspořádat první ročník soutěžního soustředění vítězů krajských kol pro mladší věkové kategorie A a B, jejichž celostátní soutěž po loňských úpravách organizačního řádu citelně chyběla. Ekologické centrum poskytlo ve dnech 13. a 14. 5. zázemí v krásné krajině na samé hranici Vojenského újezdu Brdy. Umožnilo tak 16 účastníkům zažít „terénní výcvik geografa“ pod vedením Silvie R. Kučerové, Miroslava Šobra a Jana Hátleho. Nejlépe se s prací v terénu vypořádali Barbora Hlušítková z Gymnázia Česká Lípa, Barbora Nováková z Gymnázia Pierra de Coubertina Tábor, Filip Ščerba z Gymnázia Jateční v Ústí nad Labem, Vojtěch Turland z Gymnázia a ZUŠ Šlapanice a Václav Trpišovský z Open Gate School Babice. Filip Ščerba získal i ocenění za nejlepší panoramatický náčrt. Žáci mohli poměřit své síly také v oblíbeném multimediálním testu, který obsahoval otázky ze všech geografických disciplín. Nejlépe si vedli Michal Grus z Gymnázia Dobruška a Jakub Juračka z Gymnázia Žďár nad Sázavou. Všichni si vyzkoušeli řadu úkolů, na které při běžné výuce nezbyvá čas, a kromě nových postřehů si domů odváželi také drobné dárky. Nejzajímavější cenou byla bezesporu vstupenka do ZOO ve Dvoře Králové nad Labem, věnovanou Ekologickým centrem Orlov, o. p. s.

Zhodnocení poznatků, obohacené o mezinárodní perspektivu a zkušenost slovenských kolegů, pořadatelů Geografické olympiády, pak symbolicky završilo letošní ročník ZO na diskuzním panelu věnovaném ZO v rámci 23. sjezdu České geografické společnosti a 16. kongresu Slovenskej geografickej spoločnosti poslední srpnový týden v Praze. Ve složité struktuře organizace ZO se daří stabilizovat určitý řád, který je sice velmi náročný na řízení a předpokládá preciznost a spolehlivou práci všech zúčastněných, ale pouze takovým způsobem je možné zajistit soutěž, již každý rok projde na 15 000 žáků základních a 4 000 studentů středních škol.

Silvie R. Kučerová

Mladí geografové změřili síly na mezinárodním poli

Srpnové prázdninové dny patřily tradičně mezinárodní soutěži mladých nadějných geografů. Již 11. ročník soutěže iGeo (International Geography Olympiad) hostil v termínu 12.–18. 8. 2014 polský Kraków. Čtyři vítězní studenti celostátního kola Zeměpisné olympiády odcestovali do Krakova spolu s doprovodem Hany Svobodové a Libora Lněničky z Masarykovy univerzity v Brně, aby změřili síly a znalosti zeměpisných úloh na mezinárodní úrovni. Jelikož je soutěž omezena věkem (kategorie 16–19 let), byli všichni čtyři čeští zástupci na mezinárodní soutěži naposledy. O to vyšší byla jejich motivace získat nějaký ten cenný kov.

Český tým před slavnostním zahájením na Pedagogické univerzitě Kraków. Zleva: Hana Svobodová, Dominik Mazel, Hana Pařízková, Filip Hulec, Pavel Genzer a Libor Lněnička. Foto: L. Lněnička.

Hlavními organizátory letošního ročníku soutěže byly Polská geografická společnost a Pedagogická univerzita Kraków. Náročná organizace ze strany pořadatelů se nesla v duchu naprosté dokonalosti, kdy studenti během soutěže měli opravdu málo volného času pro své aktivity. Účast 4členných družstev (plus 2 členové doprovodu) z 36 zemí všech světadílů znamenalo najít vhodné podmínky pro vlastní konání soutěže, ubytování všech účastníků, vhodné stravování (i pro muslimské soutěžící) a samozřejmě program obohacený o exkurze. Vše se nakonec podařilo zvládnout a skloubit tak, aby každý z účastníků odjížděl s báječným pocitem dobře stráveného času v Polsku.

Slavnostní zahájení soutěže proběhlo první den v aule Pedagogické univerzity Kraków za účasti významných hostů z Pedagogické univerzity Kraków, zástupců města Kraków a hlavního organizátora soutěže – Tomáše Sawického. Slavnostní atmosféra byla doplněna místní mladou rockovou skupinou. Hned druhý den dopoledne byl v programu vyhrazen písemnému testu. Během tří hodin (anglicky mluvící studenti dvou hodin) se museli studenti vypořádat s šesti základními okruhy s mnoha otevřenými podotázkami. Nezbytnou pomůckou byl česko-anglický slovník, kde se daly některé odbornější termíny dohledat. Náročný test tak dal šanci studentům vyniknout jak v geografii, tak v anglickém jazyce. Další z testů – multimediální, byl připraven na odpoledne třetího soutěžního dne. Učitelé vždy před zahájením testu mohli přeložit některé odborné termíny pro studenty do národního jazyka. Následně dostali studenti před zahájením testu přeložené termíny k dispozici. Dvouhodinový test obsahoval 40 otázek, jak obecných, tak i z regionální geografie. Studenti měli na odpověď u každé otázky max. 75 sekund. Třetí náročnou částí soutěže byla práce v terénu (fieldwork). Druhý večer konání soutěže získali studenti informace formou odborné přednášky na téma veřejné prostory. Při hodinové

prezentaci byly prezentovány formy a typy veřejných prostranství ve městě Kraków a možnosti jejich využití. Vlastní práce v terénu byla rozdělena do dvou dnů. První den dopoledne probíhalo „mapování“ a „pozorování“ ve veřejných prostorech městského parku Blonia a Jordana. Následující den byl věnován kartografickému znázornění sesbíraných dat a doplňujícím otázkám k práci v terénu, na které studenti odpovídali v prostorách auly Pedagogické fakulty. Podrobnější rozbor zadání a vyhodnocení soutěžních úkolů přineseme v některých číslech Geografických rozhledů. Ani členové doprovodu soutěžních týmů se tak říkajíc nenudili. Jejich hlavní úlohou byla účast při kontrole a vyhodnocení všech tří soutěžních úkolů. Opravdu náročnou činností bylo hodnocení otevřených otázek v testu a vyhodnocení práce v terénu. Testy, které museli soutěžící absolvovat, včetně jejich řešení, bude možné získat na webu iGeo 2014: <http://www.olimpiadageograficzna.edu.pl/igeo2014/tests/>.

Doplňkový program k soutěžním částem zahrnoval mezikulturní večer a posterovou sekci. Soutěžní týmy dostaly za úkol připravit si na kulturní večer prezentaci o své zemi. Během večera byla k vidění přehlídka národních krojů a kostýmů, národních písní a symbolů. Každý tým dostal na prezentaci 90 vteřin, což je velmi málo. Náročného úkolu se ale všechny týmy zhostily velice dobře. Po vlastní prezentaci přišlo vystoupení polského folklórního sboru. Další večer byl věnován prezentaci posterů na téma výzvy městského prostředí. Náš poster byl věnován sociálně vyloučeným lokalitám v českých městech a jejich revitalizaci. Všichni soutěžící včetně učitelů dostali tři barevné nálepky a mohli tak ohodnotit nejlepší postery soutěžních zemí. Program byl mj. doplněn i o exkurze, které alespoň trochu nabízely odpočinek mezi náročnými soutěžními úkoly. Během konání soutěže jsme se podívali do starého města, na zámek Wawel či do židovské čtvrti Kazimierz. Dále jsme navštívili koncentrační tábor Auschwitz-Birkenau, solné doly Wieliczka a pohoří Pieniny.

Zakončení soutěže bylo spojeno se zahájením regionální konference Mezinárodní geografické unie (IGU). Poslední den dopoledne byly vyhlášeny výsledky a předány ceny – bronzové a stříbrné medaile. Odpoledne při zahájení regionální konference IGU byly ve velké aule Jagellonské univerzity předány zlaté medaile. Celkovým individuálním vítězem soutěže a titul nejlepší mladý geograf světa získal James Mullen ze Spojených států amerických. A jak vlastně uspěli čeští zástupci? Hana Pařízková z Gymnázia Velké Meziříčí získala stříbrnou medaili a celkově jí patří 25. místo mezi všemi soutěžícími. Dalším oceněným byl Filip Hulec z Gymnázia Jírovcova (České Budějovice), který si přiváží bronzovou medaili – 60. místo. Těsně pod stupni vítězů zůstal Dominik Mazel (78. místo). Poslední z českých zástupců Pavel Genzer obsadil 139. místo. V týmové soutěži byl nejlepší tým Singapuru, naši zástupci obsadili 22. místo.

Po skončení oficiálního programu byla připravena post-iGeo geografická exkurze po Polsku. Během pětidenní poznávací exkurze jsme navštívili vybrané památky UNESCO Polska (Toruň, Malbork, Gdaňsk a Varšavu), Slovinski národní park a historicko-kulturní region Kašubsko. Průvodcem po celou dobu nám byl doc. Mariusz Szubert z Pedagogické univerzity Kraków.

Děkujeme za příkladnou reprezentaci České republiky a přejeme našim studentům hodně úspěchů při dalším studiu na českých univerzitách!

Libor Lněnička, Hana Svobodová